

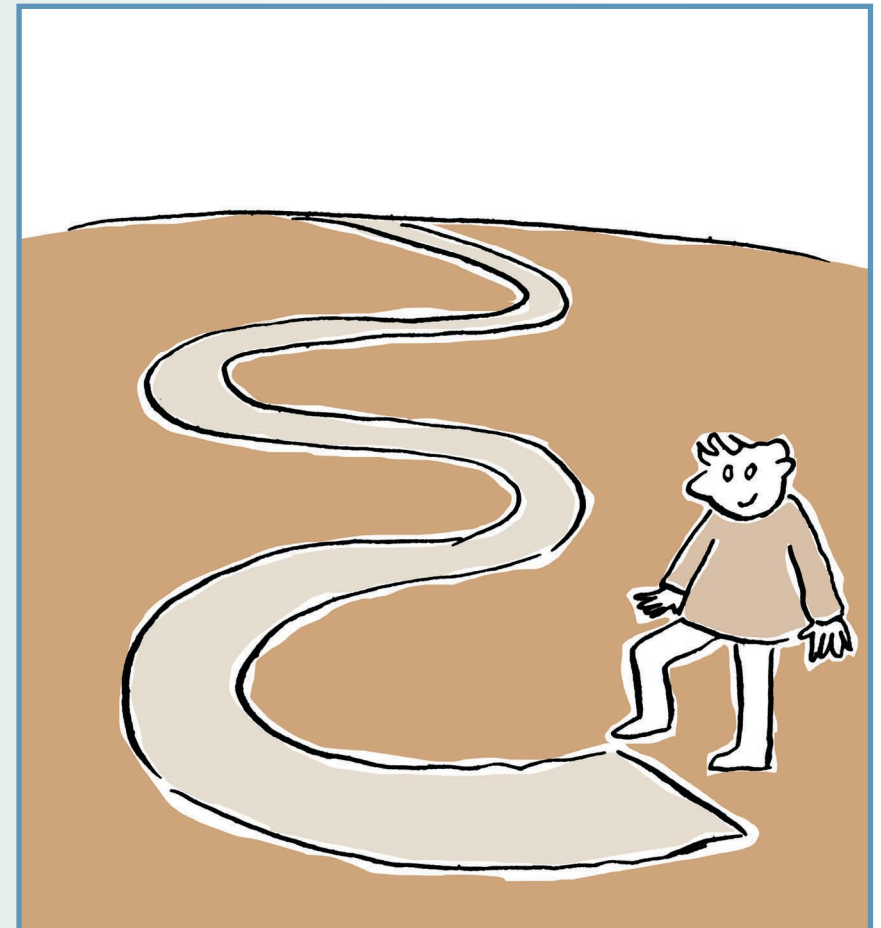
A SIKER

A LEGHOSSZABB ÚT IS AZ ELSŐ LÉPÉSSEL
KEZDŐDIK

A modul szerzője:
Jakab György

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

11. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja – a fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök – mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I. a) Ráhangoló gyakorlat: szállóigék, közmondások					
A	A tanulók 4-5 fős csoportokat alakítanak, a tanár kiosztja a D1 és D1a mellékletet a csoportoknak. A feladatlapon látható utasítás szerint a csoportok elvégzik a feladatot. 15 perc	Tapasztalatok összege-zése	Csoportmunka – ötletroham	D1 (Szólások, szállóigék) D1a (Feladatléírás)	P1 (A figyelem felkeltése)
B	Minden tanuló kap egy példányt a D1 és D1 b) mellékletből, és egyénileg elvégzi a feladatot. Egy társával megbeszéli a szólások értelmezését és a választását. 10 perc	Tapasztalatok összege-zése	Egyéni munka, páros megbeszélés	D1 Szólások, szállóigék) D1b (Feladatléírás)	P1 (A figyelem felkeltése)
I. b) Megbeszélés					
A	A csoportfeladat elvégzése után minden csoport egy képviselőt választ, aki az osztály számára is összefoglalja a tapasztalatokat. 10 perc	A közös tudás alapjának megteremtése	Közös megbeszélés		
B	Az egyéni feladat elvégzése után a tanár rövid beszélgetést moderál az osztállyal arról, hogy milyen gondolatokat ébresztett a feladat. 15 perc	A közös tudás alapjának megteremtése	Közös megbeszélés		

Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja – a fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök – mellékletek	
			Diák	Pedagógus
II. Új tartalom feldolgozása				
II. a) Értékek – választások				
A	A tanár minden csoportnak kiosztja a D2 mellékleten olvasható két mikro-esettanulmányt. A csoportok kiosztják az egyes feladatokat a tagok között. Jegyzőt választanak, aki a feladat végeztével összefoglalja az osztály számára a tanulságokat. A jegyzők beszámolóit után a tanár visszatér a legfontosabb felmerült kérdésekre, és megbeszélést vezet az egész osztály számára. 25 perc	Értékek tudatosítása Identitástudat	Csoportmunka – vita	D2 (Serafina és Joe története) P2 (Útmutató)
B	A tanár minden tanulónak kiosztja a D3 mellékletet, mely az értékek listáját tartalmazza. Minden tanuló fontossági sorrendbe rakja az itt felsorolt értékeket, esetleg kiegészíti azokat. Ezután párokat alkotnak, és páronként egy közös fontossági sorrendet állapítanak meg a konszenzusos megegyezés szabályai megtartásával. A párok hatfős csoportokat alkotnak, és így folytatják a közös fontossági sorrend kialakítását konszenzus alapján. A csoportok listáiból a tanár vagy a tanulók közül választott moderátor segítségével az osztály egyezteteti saját fontossági sorrendjét. 25 perc	Kommunikáció Önmagam képviselése Asszertivitás Tolerancia	Egyéni munka Demokratikus vita	D3 (Értékek listája) P3 (Piramis megbeszélés)

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja – a fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök – mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. b) Felkészülés az interjúkészítésre – interjú elemzése					
A	A tanár kiosztja D4 és D4a mellékletet minden tanulóknak, akik elolvassák az interjút. Ezután a lapon olvasható utasításnak megfelelően a csoporton belül kiosztják a szerepeket és elvégzik a feladatot, majd a tanár vezetésével az osztály megbeszéli a tapasztalatokat. 25 perc	Szövegelemzés Kreativitás Önismeret	Csoportmunka – szerepjáték	D4 (Interjú Diana Bedemannal) D4a (Interjúfeldolgozás)	P4 (Az interjúszöveg feldolgozása)
B	A tanár kiosztja a D4 és D4b mellékletet minden tanulóknak, akik elolvassák az interjút. Ezután a lapon olvasható utasításnak megfelelően elvégzik az egyéni feladatot. Amikor elkészültek, párokat alkotnak, és elpróbálják az állásinterjút, majd megbeszélik tapasztalataikat. 25 perc	Szövegelemzés Kreativitás Önismeret	Egyéni munka pármunka – interjú	D4 (Interjú Diana Bedemannal) D4b Interjúfeldolgozás	P4 (Az interjúszöveg feldolgozása)
II c) Felkészülés az interjúkészítésre – kérdéssor összeállítása					
A	A tanulók strukturált interjú vezetésére készülnek fel. Egyéni vagy csoportmunkában, az eddigiekben megismert esettanulmányok és az interjú alapján összeállítják az egyénre szabható kérdéssort. Az interjút írott formában adják majd be a tanulók. 15 perc	A kérdezés készségeinek tanulmányozása	Ötletroham		P5 (Felkészülés az interjúkészítésre)

Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja – a fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök – mellékletek	
			Diák	Pedagógus
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés				
III. a) Beszámoló az interjúkészítésről				
A	Az új órakezdés rövid ráhangolással kezdődik. A P6 mellékletben látható karikatúrák segítségével visszaidézzük az előző óra hangulatát, rövid reflexiókat kérünk a tanulóktól, milyen tapasztalatokat szereztek a legutóbbi óra óta. Ezután megbeszéljük az interjúkészítés tapasztalatait. Módszertani és tartalmi elemzés. 25 perc	Elemzés Megbeszélés	Csoportos megbeszélés	A tanulók által készített interjúk. P6 (Karikatúrák értelmezése)
III. b) Jövőkép				
A	A tanár kiosztja a D5 mellékletet minden tanulóknak, akik elolvassák azt. Ezután minden tanuló saját magának írásban megfogalmazza elképzeléseit a jövőjéről, „jövőképet fest”. A P7 mellékletben olvasható, és saját kérdések segítségével a tanár egy közös beszélgetés keretében segít megfogalmazni a személyes tapasztalatokat, tanulságokat. 30 perc	Önreflexió Tudatosítás Felimerés	Egyéni munka, csoportos megbeszélés	D5 (Szembefordított tükrök) P7 (Egyéni összegzés)

TANÁRI MELLÉKLETEK

P1 A FIGYELEM FELKELTÉSE

Akár az A), akár a B) változat esetén a feladat lényege a motiváció, figyelemfelkeltés. Ebben a bevezető gyakorlatban hangzanak el azok a kulcsszavak, amelyre a modul egésze épül. Remélhetőleg a tanulók jól rá fognak érezni, hogy a siker, sikeresség, boldogság, boldogulás körül forog most a szó, a választási szempontjaikat ehhez fogják igazítani.

A feladat közös megbeszélés részében a tanár feladata az, hogy segítsen a felszínre juttatni ezeket a fogalmakat és a velük kapcsolatban megfogalmazódó kérdéseket és személyes készségeket. Az osztály többségét izgató problémákat, kérdéseket össze lehet írni, utalásként a modul folyamán a későbbiekben felhasználni. Ebben a feladatban a kérdések megfogalmazása a cél, a válasz a későbbiekben fog megszületni.

P2 ÚTMUTATÓ

Ebben a feladatban két úgynevezett „átlagember” életéről olvashatnak a tanulók. Ez a választás azzal a céllal született, hogy minél kevésbé vonja el az életút rendkívülisége, tarka csillogása a figyelmet a lényegről: hogyan függ össze a tevékenység és a személyiség, milyen személyes beállítódás szükséges ahhoz, hogy a tevékenység típusától függetlenül megtaláljuk benne mindazt, amitől teljesnek érezzük az életünket. Ha a bevezető részben nem merült még fel, itt biztosan előkerül a siker és boldogság összevetéséből fakadó vita, vajon a kettő ugyanaz-e? A csoportos feladatban is megjelennek az értékek és választások. Készüljünk fel arra, hogy értékvitába bonyolódhatnak a tanulók, ahol a kölcsönös tisztelet és elfogadás, az odafigyelés és megértés különösen fontos.

P3 PIRAMIS-MEGBESZÉLÉS

A feladat középpontjában az értékek és választások állnak. A feladat formája a „piramis-megbeszélés”, ahol a sok egyéni választásból eljutunk a „piramis csúcsáig”, az egyeztetett közös véleményig. Természetesen a konszenzusok létrehozása elkerülhetetlen, így a demokratikus vita működtetését is gyakorolhatják a tanulók ebben a feladatban. Az értékvitával kapcsolatos megjegyzések (l. P2) itt is érvényesek.

P4 AZ INTERJÚSZÖVEG FELDOLGOZÁSA

Az interjú olvasása és feldolgozása már előkészítése annak, hogy majd saját maguk is interjút készítsenek ebben a témakörben. Bármelyik változatot választjuk is, a cél az, hogy az előző feladatban meghatározott célokat közelítsük a tanulók életkorához, a 32 éves ember élete jobban megragadható, többet segít a rövid- és középtávú életcélok vizsgálatában, meghatározásában. Mindkét változatban fontos szerepe van a szövegértelmezésnek, kirajzolódik a feladat végzése közben az is, hogyan állapítsuk meg az életút meghatározó elemeit. Cél az is, hogy a tanulók átlássák, milyen komplex jelenség a siker vagy boldogság, közrejátszik benne a személyiség, a készségek és képességek, a társak, az adott helyzet és tárgyi környezet, s mindez kölcsönös viszonyrendszerben.

Az egyéni munkával induló feladat esetében előfeltétel, hogy a tanulók rendelkezzenek alapismeretekkel az állásinterjúról.

P5 FELKÉSZÜLÉS AZ INTERJÚKÉSZÍTÉSRE

Felkészítjük a tanulókat a tanórán kívüli feladat elvégzésére, melynek célja az, hogy minden tanuló keressen a környezetében olyan embert, akiről feltételezi, hogy azt a munkát végzi, amiben kiteljesedik az élete, akinek az élete harmonikus és boldog. Ezzel a feladattal válik teljessé a tapasztalatok gyűjtése, és ezzel egyúttal a jelenbe, a saját környezetbe érkezünk. Az interjúalany kiválasztásakor a tanulók már a saját értékeik alapján döntenek. A beszélgetés lehetővé teszi azt is, hogy a tanuló saját környezetében szinte kézzelfogható tapasztalatot szerezzen arról, hogy miképp épül fel az általa sikeresnek tartott életút. Ehhez segítség a feladat, amelyben egy általánosan használható kérdéssort állítunk össze. Ez vezérfonal ahhoz, hogyan építhetünk fel egy beszélgetést.

Fontos felhívunk tanulóink figyelmét két szempontra.

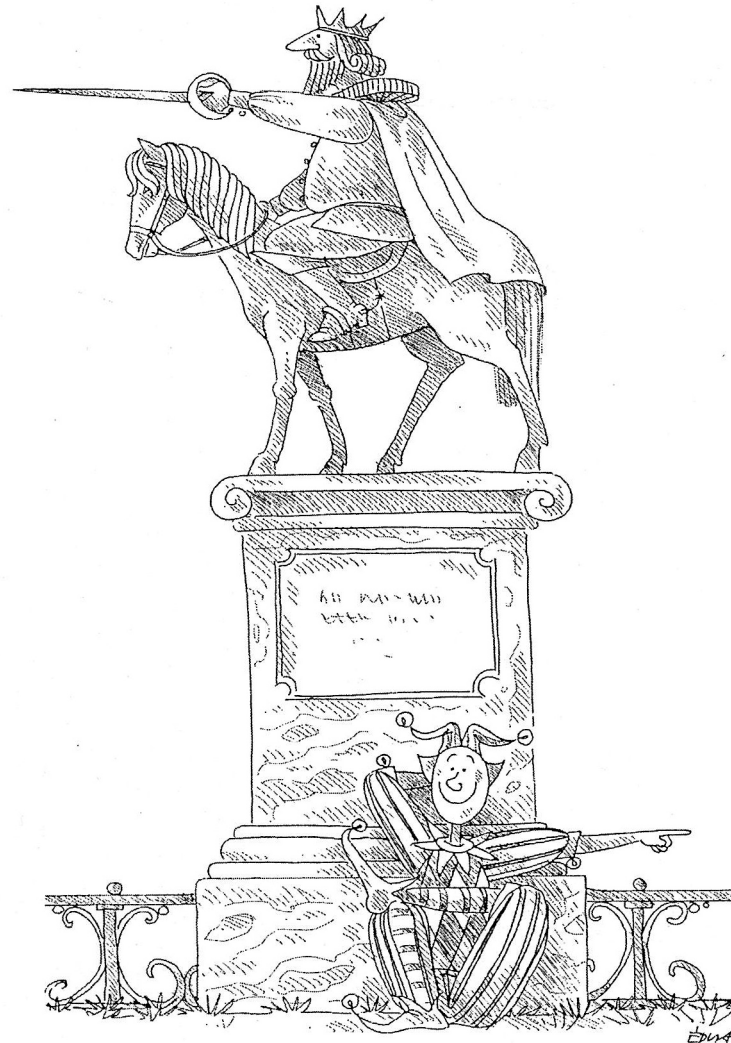
1. Ahhoz, hogy világos legyen a beszélgetés menete, legyen iránya, tudnunk kell, hogy mik lesznek azok a csomópontok, fontos események, amikre tartalmilag építünk. Ehhez használjuk a vezérfonalként felépülő kérdéssort.
2. Ahhoz, hogy személyre szabott legyen a beszélgetés, minél inkább az interjúalany személyes motívumai, véleménye, érzései derüljenek ki, ki is kell lépünk az előre összeállított kérdéssorból, és személyre szabottan kell kérdeznünk az aktuális témának megfelelően. Amikor egy személyes kérdést körbejártunk, visszatérünk a vezérfonalhoz, hogy egységes legyen a beszélgetés tematikája, menete, ne hagyjunk hiányosságokat.

Ajánlott szempontsor a kérdések összeállításához

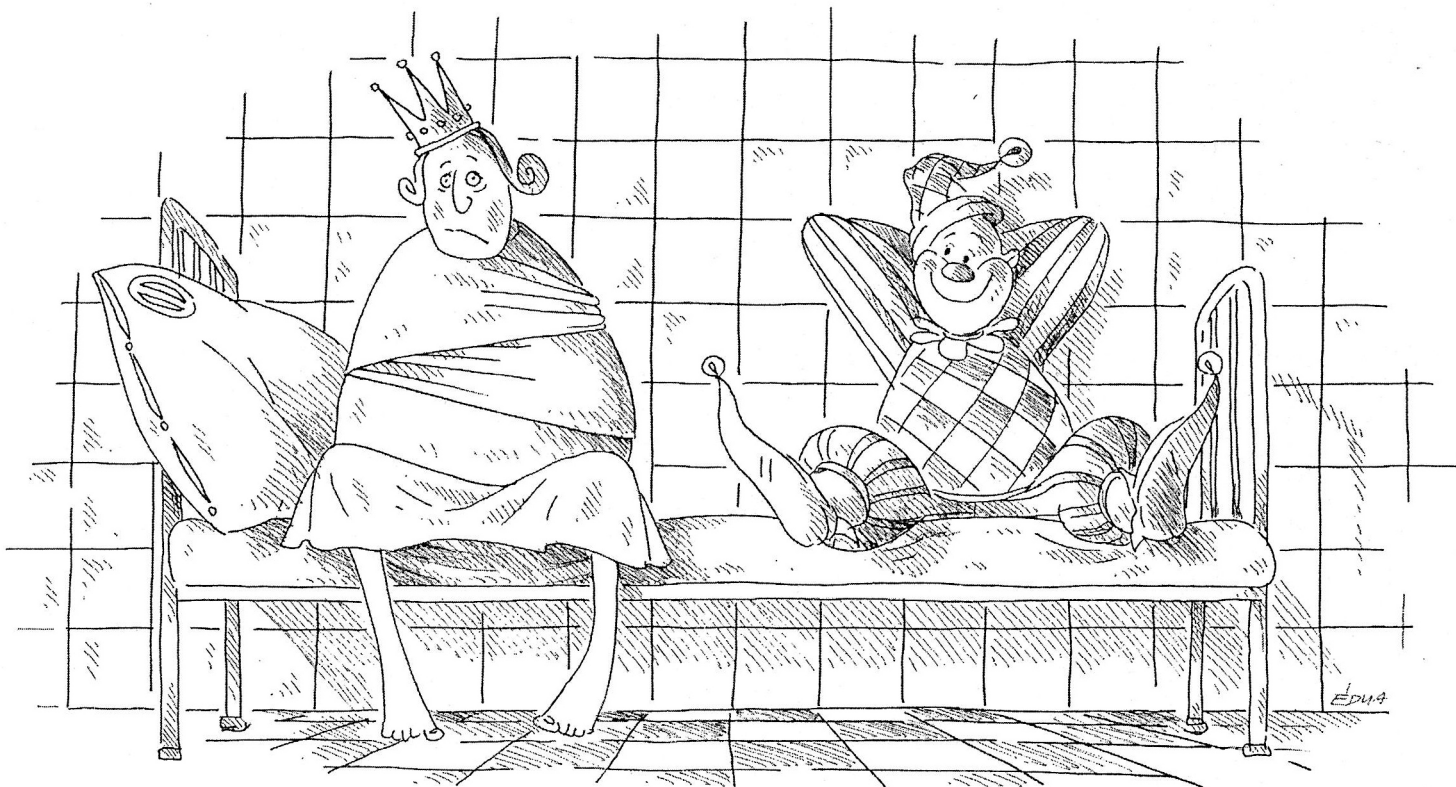
1. Az interjúalany megszólítása, bevezetés: „Azt a feladatot kaptuk, hogy olyan embereket keressünk meg, akik sikeresek a munkájukban és a magánéletükben. Kérem, mesélje el az élettörténetét.”
2. Az interjúalany elmesélése alapján elkészítem a fontos események kronológiáját.
3. Az élettörténet összeállítása közben kiderült hiányokra, homályos pontokra rákérdézek. Például így: ...azt említette, hogy...; ...mesélne-e erről részletesebben...
4. Az interjúban érintett témák
 - a) Családi háttér (szülők, nagyszülők, gyerekkor)
 - b) Iskolai életpálya
 - c) Földrajzi mobilitás (élete különböző periódusaiban hol élt)
 - d) Munkahelyi karrier (milyen munkahelyei voltak)
 - e) Családi állapota, története (házasság, gyerek, válás)
 - f) Különböző életszakaszok baráti kapcsolatai
 - g) Milyen tevékenységekben érezte (érzi) jól magát, sikeresnek tartja-e magát?

P6 KARIKATÚRÁK ÉRTELMEZÉSE

Rövid ráhangolással kezdjük az órát. Kiosztjuk a tanulóknak a karikatúrák fénymásolatát:

a) 9. A helyes irány

b) 10. Én vagyok én...

c) 51. Normális vagyok?

Szűcs Édua (2005): *Édua. Karikatúrák 3.* K.u.K. Kiadó, 1138 Budapest, Népfürdő u. 15/E.

A rajzok egyéni értelmezésével idézzük fel, hogy mi volt az elmúlt óra legfontosabb tanulsága, milyen gondolatok fogalmazódtak meg, milyen tapasztalatokat szereztek azóta, és ezzel áttérünk az interjúk megbeszélésére.

A megbeszélésen két szempontot tartunk szem előtt.

1. Az interjúkészítéssel kapcsolatban felmerült módszertani kérdések tisztázása. Elsősorban a kérdezés készségeire koncentrálnunk.
2. Miközben az interjúalany életével összefüggő kérdésekre keressük a választ, a tanulók lassanként a saját életükre is vonatkoztatnak. Lehet, hogy nem teljesen szabályos az interjú, de a megbeszélés adjon elég gondolati és érzelmi alapot ahhoz, hogy a tanulók a saját életükről kezdjenek gondolkodni.

P7 EGYÉNI ÖSSZEĞZÉS

A feladat egyéni munkával kezdődik, a legfontosabb személyes összegező dokumentum születik meg, mely a tanuló számára a modul értékelése is. A saját jövőkép tervezésében jelennek meg a most érvényes értékek, és az ezekre épülő döntések, választások. A Weöres Sándortól idézett szöveg ezt a közeget teremti meg. Fontos, hogy a jövőkép tervezésében a záró mondat ez, vagy valami hasonló legyen: *Az első lépés, amit ennek érdekében teszek ..., időpontja ...* Ha ebben az osztályban szívesen rajzolnak a tanulók, úgy is segíthetünk e kulcsmondat megfogalmazásában, hogy kiosztunk egy-egy megfelelő méretű rajzlapot mindenkinek, amire ráfér a lábnyoma. Erre rajzolja körbe mindenki a lábnyomát, és ebbe a nyomba írja bele az út első lépését és annak időpontját.

A megbeszélésben a tanárnak „külső” szerepe van, felügyel arra, hogy a kölcsönös tisztelet alapján hangozzon el minden hozzászólás, vigyáz arra, hogy ne hangozzon el önérzetet romboló kommentár.

A modul akkor sikeres, ha a tanulók többé-kevésbé konkrét megfogalmazásokkal rendelkeznek közeli és távolabbi céljaikról.